

Věc C-405/23**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

3. července 2023

Předkládající soud:

Landgericht Köln (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

22. června 2023

Žalovaná a navrhovatelka v odvolacím řízení:

Touristic Aviation Services Limited

Žalobkyně a odpůrkyně v odvolacím řízení:

Flightright GmbH

Předmět původního řízení

Letecká doprava – Práva cestujících – Nařízení (ES) č. 261/2004 – Náhrady cestujícím v letecké dopravě v případě významného zpoždění letu – Nedostatek personálu při nakládání zavazadel – Mimořádné okolnosti, kterým by nebylo možné zabránit, i kdyby byla všechna přiměřená opatření přijata

Předmět a právní základ předběžné otázky

Výklad unijního práva, článek 267 SFEU

Předběžná otázka

Musí být čl. 5 odst. 3 nařízení (ES) č. 261/2004 vykládán v tom smyslu, že se v případě nedostatku personálu na straně provozovatele letiště nebo podniku pověřeného provozovatelem letiště při jím prováděném nakládání zavazadel jedná o mimořádnou okolnost ve smyslu tohoto ustanovení, která zvenčí nekontrolovatelně ovlivňuje běžnou činnost leteckého dopravce využívajícího tuto

službu poskytovanou provozovatelem letiště/podnikem jím pověřeným, nebo je třeba řadit nakládání zavazadel prováděné provozovatelem letiště/podnikem jím pověřeným a nedostatek jejich personálu při nakládání k běžnému výkonu činnosti tohoto leteckého dopravce, takže zproštění odpovědnosti podle čl. 5 odst. 3 nařízení (ES) č. 261/2004 přichází do úvahy pouze tehdy, pokud důvod nedostatku personálu představuje mimořádnou okolnost ve smyslu tohoto ustanovení?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Směrnice Rady 96/67/ES ze dne 15. října 1996 o přístupu na trh odbavovacích služeb na letištích Společenství

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se předkládá v rámci sporu mezi účastníky řízení o zaplacení náhrady v celkové výši 800 euro, kterou žalobkyně požaduje na základě práva postoupeného jí dotčenými cestujícími. Tito měli dne 4. července 2021 rezervovaná místa na letu XR 1092 z Kolína nad Rýnem/Bonnu na Kos provozovaném žalovanou, který dorazil na letiště příletu se zpožděním přibližně tři a půl hodiny.
- 2 Amtsgericht (okresní soud, Německo) žalobě vyhověl. Ponechal stranou otázku, zda bylo významné zpoždění způsobeno mimořádnou okolností, protože mu žalovaná podle jeho názoru musela v každém případě zabránit, kdyby byla všechna přiměřená opatření přijata.
- 3 Odvoláním u předkládajícího soudu se žalovaná nadále domáhá, aby bylo vyhověno jejímu návrhu na zamítnutí žaloby. Žalobkyně navrhuje zamítnutí odvolání.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 4 Žalovaná tvrdí, že významné zpoždění bylo způsobeno nedostatkem personálu na straně provozovatele letiště Kolín nad Rýnem/Bonn vyvolaným pandemií covidu-19, který jí nelze přičítat. Žalovaná uvádí, že již předchozí let měl zpoždění 1 hodinu a 17 minut, protože chyběl personál při odbavení. Při řádném odbavení předchozího a předmětného letu by podle názoru žalované nebylo možné očekávat zpoždění delší než tři hodiny. Podle žalované však chyběl také personál při nakládání zavazadel, čímž se uskutečnění letu oddálilo o další 2 hodiny a 13

minut. Kromě toho došlo nakonec podle žalované po uzavření dveří ke zpoždění způsobenému počasím o 19 minut.

- 5 Žalobkyně tvrdí, že popsané okolnosti nelze považovat za mimořádnou okolnost.

Stručné shrnutí odůvodnění předběžné otázky

- 6 Amtsgericht (okresní soud) podle názoru předkládajícího soudu žalobě neprávem vyhověl s odůvodněním, že žalovaná neuvedla, jaká opatření v projednávané věci prověřila, aby zabránila nebo snížila zpoždění, jež je předmětem sporu.
- 7 Podle judikatury Soudního dvora je podle bodů 14 a 15 odůvodnění a čl. 5 odst. 3 nařízení č. 261/2004 letecký dopravce zproštěn povinnosti poskytnout náhradu cestujícím na základě článku 7 tohoto nařízení, jestliže může prokázat, že je zrušení nebo zpoždění letu na příletu o tři hodiny nebo více způsobeno mimořádnými okolnostmi, kterým by nebylo možné zabránit, i kdyby byla přijata všechna přiměřená opatření, a v případě, že takováto okolnost nastala, že přijal opatření přiměřená situaci za použití veškerých personálních nebo hmotných zdrojů a finančních prostředků, kterými disponuje, s cílem zabránit zrušení nebo významnému zpoždění dotyčného letu, avšak není možné od něj požadovat, aby podstoupil neúnosné oběti s ohledem na kapacity svého podniku v rozhodné době (rozsudek Soudního dvora ze dne 4. dubna 2019, Germanwings, C- 501/17, ECLI:EU:C:2019:288, bod 19; rozsudek Soudního dvora ze dne 11. června 2020, Transportes Aéreos Portugueses, C-74/19, ECLI:EU:C:2020:460, bod 36). Jaká opatření lze po leteckém dopravci požadovat, aby zabránil tomu, že mimořádné okolnosti povedou ke značnému zpoždění letu nebo budou důvodem pro jeho zrušení, se přitom určí v závislosti na okolnostech každého případu; přiměřenost je třeba posuzovat v závislosti na situaci (rozsudek Soudního dvora ze dne 22. prosince 2008, Wallentin-Hermann, C-549/07, ECLI:EU:C:2008:771, body 40 a 42; rozsudek Soudního dvora ze dne 12. května 2011, Eglītis a Ratnieks, C-294/10, ECLI:EU:C:2011:303, bod 30).
- 8 Z uvedeného vyplývá, že žalovaná není povinna prověřovat a přijímat opatření ve smyslu čl. 5 odst. 3 nařízení č. 261/2004. Již není zřejmé, že žalovaná mohla rozpoznat, že dojde k významnému zpoždění. Zpoždění předchozího letu na příletu do Kolína nad Rýnem/Bonnu bylo způsobeno původním zpožděním letu uskutečněného o den dříve, ke kterému došlo z důvodu chybějícího personálu při odbavení, za což byla odpovědná žalovaná. Nic nenasvědčovalo tomu, že by to mohlo mít za následek další zpoždění. Kromě toho se nenabízí žádná opatření, která by mohla žalovaná přijmout, aby významné zpoždění odvrátila. Podle názoru předkládajícího soudu z rozsudku Soudního dvora ze dne 11. června 2020 ve věci Transportes Aéreos Portugueses (C-74/19, EU:C:2020:460), který citoval Amtsgericht (okresní soud), nevyplývá povinnost prověřit změnu rezervace míst dotčených cestujících na jiný let. Nedostatek personálu při nakládání zavazadel na straně podniku provozujícího letiště se dotkl velkého počtu letů, u kterých došlo rovněž ke zpožděním. Za těchto okolností se objektivně nedalo očekávat, že by

změna rezervace mohla vést k tomu, že by se dotčení cestující mohli dostat rychleji do cílové destinace.

- 9 Amtsgericht (okresní soud) tedy neměl ponechat stranou otázku, zda se v případě nedostatku obsluhujícího personálu uváděného jako důvod významného zpoždění jedná o mimořádnou okolnost.
- 10 Podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že pojem „mimořádné okolnosti“ ve smyslu čl. 5 odst. 3 nařízení č. 261/2004 označuje takové události, které nejsou z důvodu své povahy či původu vlastní běžnému výkonu činnosti dotčeného leteckého dopravce a vymykají se jeho účinné kontrole, přičemž tyto dvě podmínky jsou kumulativní a jejich splnění musí být posuzováno v každém konkrétním případě (srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 31. ledna 2013, McDonagh, C-12/11, ECLI:EU:C:2013:43, bod 29; rozsudek Soudního dvora ze dne 23. března 2021, Airhelp, C-28/20, ECLI:EU:C:2021:226, bod 23). Ve svém rozsudku ze dne 23. března 2021 ve věci Airhelp (C-28/20, EU:C:2021:226) Soudní dvůr uvedl, že z jeho judikatury týkající se pojmu „mimořádné okolnosti“ ve smyslu čl. 5 odst. 3 nařízení č. 261/2004 vyplývá, že události, jejichž původ je „vnitřní“, je třeba odlišit od událostí, jejichž původ je „vnější“ ve vztahu k provozujícímu dopravci. Všechny „vnější“ události mají podle Soudního dvora společné to, že jsou výsledkem činnosti leteckého dopravce a vnějších okolností, které jsou v praxi více či méně časté, ale letecký dopravce nad nimi nemá kontrolu, neboť jsou způsobeny přírodním vlivem nebo jednáním třetí osoby, jako např. jiného leteckého dopravce nebo veřejného či soukromého subjektu zasahujícího do letecké nebo letištní činnosti. Soudní dvůr v usnesení ze dne 14. listopadu 2014 ve věci Siewert (usnesení Soudního dvora ze dne 14. listopadu 2014, Siewert, C-394/14, ECLI:EU:C:2014:2377, bod 19) uvedl, pokud jde o technický problém, který má původ v nárazu mobilních nástupních schůdků patřících letišti do letadla, že takové mobilní schůdky nebo můstky jsou nutně používány v letecké dopravě cestujících, jelikož jim umožňují nástup do letadla a výstup z něj, takže letečtí dopravci musí pravidelně čelit situacím, které jsou výsledkem používání takových mobilních schůdků. Za těchto okolností musí být srážka letadla s takovými mobilními schůdky podle názoru Soudního dvora považována za událost vlastní běžnému výkonu činnosti leteckého dopravce.
- 11 Z uvedeného vyplývá, že činnost spočívající v nakládání zavazadel by bylo možné v projednávané věci řadit k běžnému výkonu činnosti žalované, protože přímo slouží ke splnění závazku poskytnout cestujícím přepravní službu. Pokud jde o nedostatek personálu při nakládání, bylo by jej pak možné řadit k běžnému výkonu činnosti žalované, takže by se nejednalo o mimořádnou okolnost. Naproti tomu právě ze skutečnosti, že nakládání zavazadel provádí na letišti Kolín nad Rýnem/Bonn provozovatel letiště a nikoli žalovaná sama nebo prostřednictvím jí pověřeného poskytovatele služeb, by mohlo vyplývat, že nedostatek personálu při nakládání má vnější původ, který zvenčí ovlivnil běžnou činnost žalované, aniž by nad tím měla kontrolu.

- 12 Podle názoru předkládajícího soudu se jedná o mimořádnou okolnost. Nakládání zavazadel je součástí pozemního odbavování, které v Německu originálně poskytují samotní provozovatelé letišť nebo jejich dceřiné společnosti, a jako takové zůstává v rukou podniku provozujícího letiště i po liberalizaci evropské letecké dopravy podle směrnice 96/67/ES a jejím provedením do vnitrostátního práva. Otázka, zda nedostatek personálu při nakládání zavazadel představuje mimořádnou okolnost, by na základě toho měla být zodpovězena v závislosti na tom, zda bylo nakládání zavazadel provedeno – jako v projednávané věci – podnikem provozujícím letiště, kdy by se jednalo o mimořádnou okolnost, nebo zda byl dotýčný letecký dopravce odpovědný za nakládání zavazadel sám nebo tímto úkolem pověřil poskytovatele služeb, takže by nakládání zavazadel bylo součástí běžné činnosti dotýčného leteckého dopravce, kdy v takovém případě by se nejednalo o mimořádnou okolnost.
- 13 Na základě tohoto zproštění odpovědnosti, pokud jde o další zpoždění v délce 2 hodin 13 minut, ke kterému došlo na letišti Kolín nad Rýnem/Bonn z důvodu nedostatku personálu při nakládání, by zpoždění, za které žalovaná odpovídá, činilo méně než tři hodiny, takže by žalovaná nebyla povinna platit náhradu.
- 14 Pokud by měl výklad vést naopak k tomu, že i nakládání zavazadel prováděné provozovatelem letiště je třeba řadit k běžnému výkonu činnosti leteckých dopravců využívajících tuto službu, zproštění odpovědnosti žalované podle čl. 5 odst. 3 nařízení č. 261/2004 by přicházelo do úvahy pouze tehdy, pokud by byl nedostatek personálu jako důvod zpoždění způsoben mimořádnou okolností. Podle názoru předkládajícího soudu je třeba tento závěr odmítnout. Nedostatek personálu při nakládání v případě předmětného letu nebyl nezbytným důsledkem pandemie covidu-19, kterému žalovaná nemohla zabránit. Z vyjádření žalované nelze dovodit, že by provozovatel letiště nemohl organizovat své personální plánování tak, že by v případě obnovení letového provozu po pandemii nemohl upravit postupy tak, aby se zabránilo značným zpožděním letů. Namísto toho se připouští, že provozovatel letiště, překvapen náhlým a explozivním nárůstem počtu cestujících a letů od počátku července 2021, včas nenavýšil stav personálu.
- 15 S ohledem na výše uvedené závisí úspěch odvolání na výkladu čl. 5 odst. 3 nařízení č. 261/2004.